

W. 231

Y b
1836

RK. 231. 20.

IV 153.

PANEGYRIN SOLLEMNEM

QVA

NUPTIAS AVSPICATISSIMAS
PRINCIPVM SERENISSIMORVM
ET CELSISSIMORVM

ERNESTI LVDOVICI

DVCATVVM GOTHANORVM ET ALTENBVRGENSIVM
PRINCIPIS HAEREDIS

ET

MARIAE CHARLOTTAE AMALIAE
ERNESTINAE WILHELMINAE
HENRIETTAE PHILIPPINAE

DVCIS COBVRGO-MEINVNGENSIS

DVCVM SAXONIAE IVLIACI CLIVIAE MONTIVM ANGRIAE ET
WESTPHALIAE LANDGRAVIORVM THVRINGIAE MARCHIONVM
MISNIAE PRINCIPVM DIGNITATE COMITVM HENNEBERGAE
COMITVM MARCAE ET RAVENSBERGAE DYNASTARVM
RAVENSTEINII ET TONNAE

PRINCIPVM SVORVM INDVLGENTISSIMORVM

PATRI PATRIAE CLEMENTISSIMO

CONIVGIBVS SERENISSIMIS
AVGVSTAE DOMVI SAXONICAE

CIVIBVS OMNIBVS SIBI DENIQVE
GRATVLABITVR

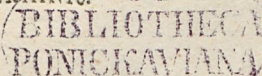
GYMN. ILLVSTRE GOTHANVM

INDICIT

IOANNES GOTTFR. GEISSLERVS R.

GOTHAE LITTERIS REYHERIANIS.

CELEBRATAS nuper esse nuptias auspiciatissimas
SERENISSIMORVM ET CELSISSIMORVM PRIN-
CIPVM, ERNESTI LVDOVICI, DVCATVVM GO-
THANORVM ET ALTENBVRGENSIVM PRINCIPIS
HAEREDIS et MARIAE CHARLOTTAE A-
MALIAE ERNESTINAE WILHELMINAE
HENRIETTAE PHILIPPINAE, DVCS CO-
BVRGO-MEINVNGENSIS ita laetantur ciues omnes,
SERENISSIMI ET CELSISSIMI PRINCIPIS AC DO-
MINI FRIDERICI TERTII PATRIS PATRIAE
OPTIMI PII FELICIS INDVLGENTISSIMI impe-
rio subiecti, ut quavis impensa, quibusuis sumtibus
pietatem, animi submissionem, laetitiam prodere, te-
stificari, demonstrare publice mire cupierint. Placuit
DOMINO CLEMENTISSIMO pietas, uehementer displic-
uerunt impensae faciundae, priuata et tacita, quae
sine impendio se proderet, pietate se contentum esse
edixit. Gymnasio suo Illustri uni et soli indulgit, ut

a 2

publicam

publicam laetitiam publice laetaretur, priuatos ciuium SVORVM plausus, uota priuata in medium proferret, ciuium omnium partes et personam sibi tuendam imponeret, impositam qua posset diligentia et industria gereret. Hoc suo iure, sibi honorificentissimo et ad omnem posteritatem maxime commemorabili, ita utetur Gymnasium nostrum, ut craftino die, post Panegyrin latinam a Rectore habendam, prodeant tres Gymnasii ciues, modestia, literarum studio, morum elegantia, praeceptoribus in primis probati: *Io. Fridr. Blumenbachius*, *Lud. Wilh. Zinkeisenius*, et *Car. Rud. Zinkeisenius*, omnes Gothani, declamando publice exper-turi, quid in ferendo tanto onere, ut ille ait:

— — ferre recusent

Quid ualeant humeri.

Haec sollemnia scholastica ut praesentia frequenti au-gere, amplificare, ornare, illustrare non nolint, *Maece-nates Illustrissimi*, *Perillustres Aulae Proceres*, *Ephori Gymnasii Venerandi*, *Ciues sua quisque dignitate conspicui*, omnes, qui li-teris et Gymnasio bene cupiunt, non quia necesse est, neminem enim, haec sollemnia PRINCIPI OPTIMO, non Gymnasio, sacra esse, cogitantem dedignaturum opinor, sed quia moris et humanitatis est, submississime, obseruantissime, humanissime oro quaesoque.

P. P. a. d. x. Apr. A. R. S. CIPIPCCLXIX.

PRAE-

PRAEFATIO
 PROLVSIONIBVS DE CONCORDIA IN NV-
 MIS THESAURI FRIDERICIANI
 DEINCEPS EDENDIS
 PRAEMISSA.

Cum ante hos uiginti quatuor et quod excurrit annos, bonarum literarum tractandarum causa Lipsiae uersarer, doctrina et auctoritate *Io. Frid. Christii*, τῆ παύῃ adductus, monumentorum antiquorum, gemmarum puta, numorum, lapidum, signorum studio operam dare coepi. In quo amplissimo campo, ut proxima et compendiaria uia, quam possem citissime progrederer, placuit, singulare quoddam caput, cuius plurima in omni antiquarum rerum genere mentio, feligere, quod in titulis, numis, gemmis, signis antiquis persequerer, et dum undiquaque illuc pertinentia congererem, probabilem rerum antiquarum notitiam compararem, collecta uero olim euulgando, harum lautitiarum cupidis, uel prodessem, uel laboris similis fuscipiendi otium saltem facerem. Haec cogitanti et molienti peropportune nuntius afferebatur, de primo *Serenissimorum Coniugum, FRIDERICI CHRISTIANI, Augusti Polon. Regis et Elect. Sax. F.* et *MARIAE ANTONIAE, Caroli Imp. Aug. Bavar. Elect. F.* Lipsiam aduentu, quem tum Iuuentutis Saxonicae Principem, miro omnes numorum imprimis antiquorum amore flagrare praedicabant. Cui cum uel maxime qualiacunque

mea studia probare cuperem, circumspicere e re numaria uetere petitem argumentum coepi, quod ad celebrandum commentatiuncula quadam auspicatissimum istorum principum coniugium, nuperrime initum, idoneum esset. In Concordiam augustam ergo incidi, qua epigraphae numos plurimos Imperatores Romani excudendos curarunt, dum coniugia publice celebrare cuperent. At istos quidem conatus Principi doctissimo placendi, fatum, ut ego quidem tum opinabar, disturbabat iratius, ut nunc intelligo, benignissimum. Ansam enim hinc nactus, quicquid de Concordia in monumentis antiquis appareret, conquirendi, ex bibliothecarum publicarum aequae ac priuatarum, earumque locupletissimarum copiis nihil non congerere, et, ut sunt studia iuuenilia, infinito studio quaeuis obuia cogere in commentarios, coacta digerere, explicare, illustrare alaborauit. Duplicis uero illa fere generis erant. Alia nempe quae ad Concordiam pro Dea a superstitionis antiquitate cultam, pertinerent, alia quae concordiam, id est, animorum consensum et conpirationem imprimis spectarent. Ista quidem peculiari libello Lipsiae A. MDCCCCL. publice ad disceptandum proposito, complexus sum, haec seponere tantisper, et aliis temporibus reseruare placuit. Paulo post autem Lipsia Gorlicium retractus, et munere grauissimo dissentus, omnem eorum edendorum uoluntatem abiiciebam, praecipue, cum intelligerem, de numis, antiquis maxime, dicturo, semper aliorum fide nitendum, ipsorum numerorum inspiciendorum non modo facultatem, uerum etiam spem omnino ereptam esse. Stabat igitur senten-

sententia retinere et supprimere copias nostras huc facientes, et ita stabat, ut ne a *Wackero* quidem, Principis Electoris Saxoniae Antiquario peritissimo non magis quam intelligentissimo, persuaderi mihi pateret, dignas esse, quae cum orbe, qua patet, literario communicarentur. Summi tandem ac diuini numinis nutu, et SERENISSIMI CELSISSIMIQVE FRIDERICI DOMINI MEI INDULGENTISSIMI iussu Gotham euocatus, adeoque Thesauri Fridericiani numarii nusquam non celebratissimi inspiciendi tractandique copiam nactus, in *Schlaegeri* denique, Antiquariorum nostri aevi primarii, amicitiam et quasi contubernium deductus, pristinos amores et delicias non reuocare in mentem non potui. Redierunt etiam in memoriam labores olim suscepti, et spes fructuum tandem aliquando inde percipiendorum non exigua affulserat, differenda tamen amoeniorum harum literarum studia in otiosiora tempora uidebantur, cum sub ipsa muneris amplissimi primordia maiora et grauiora urgerent. Ecce autem subito rumor de coniugio auspiciatissimo SERENISSIMI AC CELSISSIMI PRINCIPIS ERNESTI LVDOVICI DVCA TVVM GOTHANORVM ET ALTENBURGENSIUM PRINCIPIS HAEREDIS CVM SERENISSIMA AC CELSISSIMA PRINCIPE MARIA CHARLOTTA AMALIA ERNESTINA WILHELMINA HENRIETTA PHILIPPINA DVCE COBURGO-MEINUNGENSI, spargi, serpere, corroborari denique et confirmari coepit. Quid multa? in publica, eaque iustissima omnium laetitia tacere Gymnasio adeoque mihi turpe et indignum,

dignum, loqui uero subito, et quidem TANTO TAMQVE DOCTO PRINCIPE digna, difficile erat. Commodè Thesauri Fridericiani in mentem uenit, quo abuti ad PRINCIPEM OPTIMUM pie deueniendum, sua certe κειμήλια non aspernaturum, non inhonestum uisum est, interponendo hinc inde et interpolando, quae uel olim a iuvene in hos usus conquisita, uel a *Schlaegero* ad has literas iuuandas et ornandas nato humanissime communicata sunt. Omnes scilicet afferre numos in medium animus est, qui in Thesauro Fridericiano Concordiae inscriptionem prae se ferunt, eo ordine, quò in Indice a peritissimo *Schlaegero* adornato * enumerantur, aliis eandem epigraphen habentibus numis, alibi in numophylaciis reconditis, adiectis, ut quoddam quasi corpus de Concordia in numis conspicua inde existat.

Sed cum hoc prolusionum genus, quod sollempnibus scholasticis indicendis inseruit, in plurimorum manus non possit non incidere, qui rei numismaticae plane imperiti sint, dabunt id intelligentes et his sacris initiati, ut istorum causa in uniuersum ea paucis praemoneam, quae ad intelligenda posteriora necessaria sunt. Pertinent uero talia praemonita, cum ad rem numariam, tum ad Concordiam in numis laudatam.

* Duplicem Thesauri Fridericiani indicem adornauit idem ille Vir doctissimus et humanissimus. Alterum, qui HERI INDVLGENTISSIMI iussu, seriniorum ordines, olim digestos, persequitur. Inuentarium uul-

go uocant. Et hunc nos sequemur. Alterum ad chronologiae leges aliaue praecepta in describendis numerorum ordinibus maxime necessaria curiose elaboratum.

datam. Illuc, duas numerum facies, primariam, quae fere caput principis, cuius causa uel iussu numus percussus est, impressum habet, ab antiquariis *aduersam* uel *anticam*, Gallis *Avers*, alteram, in qua hodie maxime insignia principalia signantur, *auersam* uel *posticam*, Gallis *Revers*, nominari; *plani-*
nitiam, quae titulo in orbem ducto includitur, *arcam*, et, si quid eius lineola infra ducta, ab eadem resectum sit, istud *segmentum*, *inum*, *imam partem* appellari. In tribus deinde metallis, in quibus numi ut plurimum signati sunt, auro, argento, aere, non eandem omnium numerum amplitudinem et formam seruari, sed in argento rarius, in aere uulgo, tria formarum genera distingui, quae *modulos* uocare peritis placuit, ut adeo aerea numismata, uel primi, uel secundi, uel tertii moduli sint, quibus maiora, rariora et infrequentiora addi solent, quae *maximi moduli* dicuntur, Gallis *Medaillons*, Italis *Medaglioni*, dicta, olim, ut aiunt, *missilia* appellata, amplitudinis maximae, et aliquando peculiari circulo inclusa et circumdata, qui ipsis, uoce ab Italis mutuata, *Contorniatorum* nomen peperit. In ordinandis porro et dirigendis numis antiquioribus hunc fere apud numerum descriptores morem inualuisse, ut post regum et liberarum urbium numos, quorsum, praeter Romanos, omnes fere referuntur reliqui, primum eos recenseant, qui ante Augusti imperium proculi sunt, quos *Familiarum*, uel *Consulares* numos nominare lubuit, post, qui Imperatorum Romanorum uel iussu, uel permissu, cum Romae, tum alibi, in coloniis etiam et municipiis, signati fuerunt, quorum, qui ante Aureliani tempora prodierunt, ad superius

b

Impe-

Imperium, Gallis *haut Empire*, qui ab Aureliano inde ad Heraclium, uel Constantinum Palaeologum, ad inferius, Gallis *bas Empire* pertinere dicuntur. Plura denique numorum nomina apud harum rerum cupidos in usu esse, nempe *subaeratos* eos dici, quibus, uere aereis, lamina argentea artificiose inducta sit, *perforatos*, qui de industria pertusa sint, *serratos*; quorum margo infectus dentes referat, *aerugine nobili conspicuos*, qui aeruginem uetustatis indicem praeferant, ita ut numi non exesi, sed eleganter obli uideantur.

Haec fere sunt, quae ex disciplina numaria petita praemonenda uisa sunt. Nunc de Concordia etiam ea afferemus, quae maxime necessaria uidebuntur, nempe quae nesciuisse in legendo indice, posthaec edendo, graue et molestum futurum erat. Scilicet, ut nulla propemodum uirtus est, quam superstitiosa antiquitas cultu diuino non profecuta sit, ita et Concordiae aras, templa dedicare, eandemque ut Deam deuenerari Romanis non indignum uisum est. Hinc Deae Concordiae, uel caput, uel effigies, stantis, sedentis in plurimis numis signata est, saepissime in auersa numorum parte, aliquoties etiam in aduersa. In numis, quos consulares, uel Familiarum uocant, rara eius mentio, et iis fere demum temporibus, quibus Triumui Reipublicae Constituendae imperium sibi Romanum uindicauerant. Inde uero ab Augusto ad Anastasium usque longe frequentissima, ita tamen, ut frequentior eius memoria pedetentim inualuerit, et non Dea Concordia magis, quam

quam concordia Imperatorum et Augustarum, Parentum et Liberorum Augustorum, Fratrum Augustorum, Collegarum Imperii, Imperatorum et militum, Imperatorum et ciuium, Imperatorum denique et prouinciarum in numis uel uera uel ficta celebrata sit. Laudatur enim saepius in numis concordia eorum, quos capitali fere odio dissensisse alia historiarum monumenta loquuntur. Vnde et a meo consilio, Thesauri nempe Fridericiani particula euulganda et supplenda, alienum uisum est, commentando et explicando numos singulos opus infinitum aggredi, sed potius indicem plenissimum omnium numorum sistere, qui Concordiam expressis uerbis laudent, qui Commentarios desiderent, ad *Angelonum, Augustinum, Begerum, Bellorium, Buonarottum, Goltzium, Gorium, Hauercampum, Liebium, Patinum, Schlegelium, Tristanum, Valentem, Venutum*, alios, quos nemo nescit, ablegaturus. Hinc obuia in numis inscriptiones: *Concordia, Concordia Augusta, Augustorum*, quorum numerus in inferiori inprimis imperio ita fere notatur: *Augg. Auggg, Augggg, Caesarum, Equitum, Exercitus, Imperii, Legionum, Militum, Populi Romani, Praetorianorum, Prouinciarum, Romanorum, Seculorum*, quibus nonnunquam epitheta, *aeterna, felix, perpetua* adiciuntur. In typis uero, siue imaginibus, quibus Concordiam in numis effictam uidemus, quamuis maxima insit uarietas, cum in iis modo, quae inscriptione *Concordia Aug.* gaudent, septuagies et nouies uariatum esse olim inuenerim, frequentissimam illam notabimus, quae, muliebri habitu expressa, pateram et hastam puram, diuinitatis insignia, cum cornucopiae, quod affluentiam, primum concordiae

cordiae fructum demonstrat, secum habet. Post haec nexus manuum, uirorum et feminarum manus inuicem iungentium picturae, signa denique militaria, uel in Concordiae stantis manibus, uel in nexu manuum, fere frequentiores Concordiae typi sunt, quos, qui nouerit, reliquos paululum uel immutatos, uel auctos explicare, saltem assèqui coniectura facile poterit. Istud modo tenendum, in inferiori imperio, uti elegantiam numorum et integritatem uehementer diminutam esse, nemo incicias ire audeat, ita et typorum ueritatem, concinnitatem et artificiosam simplicitatem nunquam non desiderari. In inscriptionibus denique utriusque partis, et singulis literis, iis maxime, quae uel in area, uel in imo occurrerint, explicandis, quae pro certis afferri poterunt, paucis proferre in medium animus est, ea autem, quae uel dubia, uel incerta, uel leuia et nugatoria a pluribus hanc in rem allata sunt, repetere, et magno conatu nihil agere, non est meae uerecundiae.

Tantum est, quod praefandum duximus, ab indice ipso numorum euulgando, chartarum angustia inuiti depulsi, fidem tamen datam, propediem, quando sacra natalitia HERI SERENISSIMI celebrare continget, summa, qua possumus, diligentia, liberaturi.

46 1836 M

(4)

ULB Halle

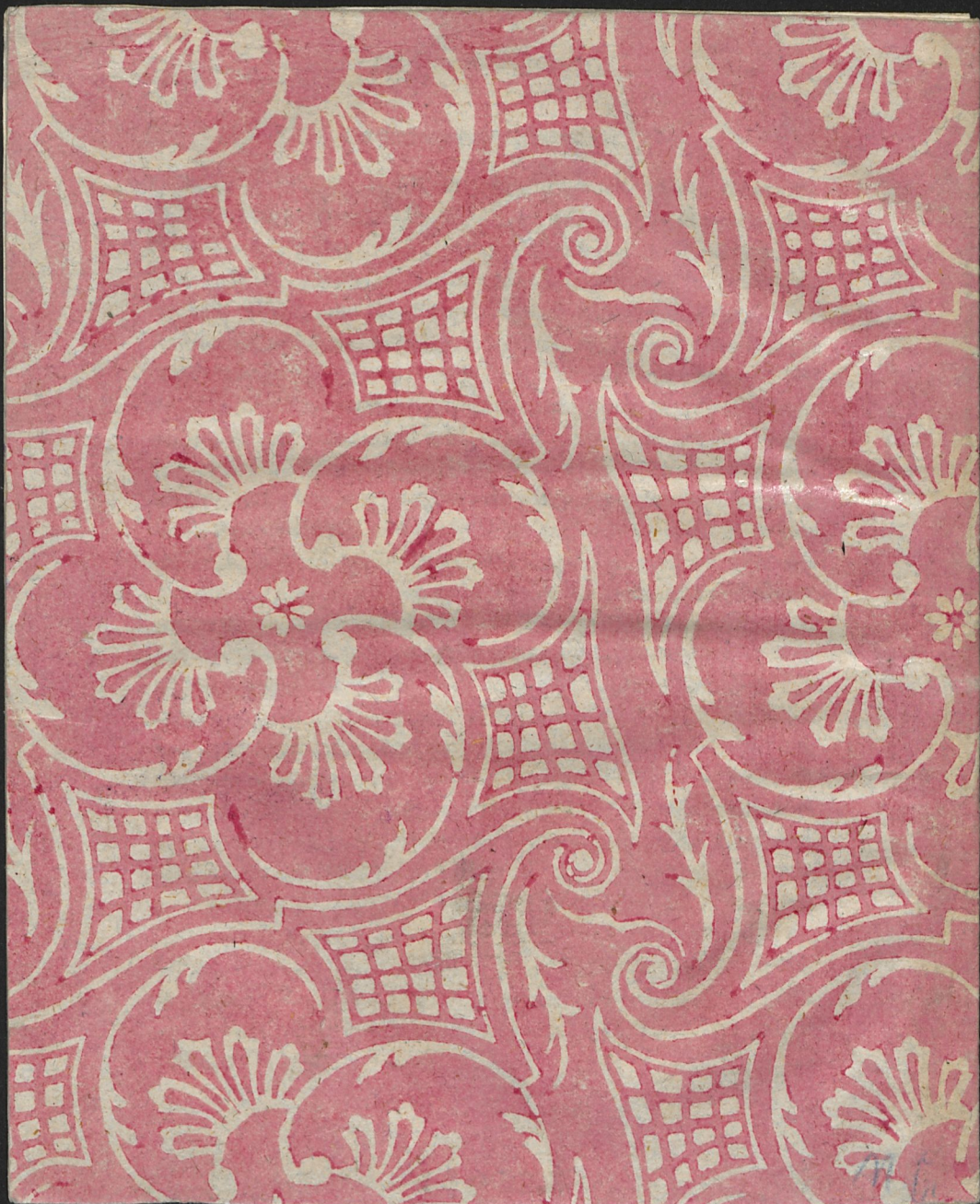
006 247 164

3

1078

R.R. 231. 20.

IV 153

PANEGYRIN SOLLEMNEM

QVA

NUPTIAS AVSPICATISSIMAS
PRINCIPVM SERENISSIMORVM
ET CELSISSIMORVM

ERNESTI LVDOVICI

DVCATVVM GOTHANORVM ET ALTENBURGENSIVM
PRINCIPIS HAEREDIS

ET

MARIAE CHARLOTTAE AMALIAE
ERNESTINAE WILHELMINAE
HENRIETTAE PHILIPPINAE

DVCIS COBURGO-MEINVNGENSIS

DVCVM SAXONIAE IVLIACI CLIVIAE MONTIVM ANGRIAE ET
WESTPHALIAE LANDGRAVIORVM THVRINGIAE MARCHIONVM
MISNIAE PRINCIPVM DIGNITATE COMITVM HENNEBERGAE
COMITVM MARCAE ET RAVENSBERGAE DYNASTARVM
RAVENSTEINII ET TONNAE

PRINCIPVM SVORVM INDVLGENTISSIMORVM

PATRI PATRIAE CLEMENTISSIMO

CONIVGIBVS SERENISSIMIS
AVGVSTAE DOMVI SAXONICAE

CIVIBVS OMNIBVS SIBI DENIQVE
GRATVLABITVR

GYMN. ILLVSTRE GOTHANVM

INDICIT

IOANNES GOTTFR. GEISLERVS R.

GOTHAE LITTERIS REYHERIANIS.

